Tălmăciri medievale occidentale în limba română: *A Demanda do Santo Graal*

Simona Ailenii
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi

Dans ce texte, nous nous proposons, d'une part, de faire le contour général du cycle arthurien en prose, inestimable page de la littérature occidentale médiévale, dont les variantes ont été nommées, techniquement parlant, *Vulgata* et *Post-Vulgata/Pseudo-Robert de Boron*, tout en indiquant ses sources et en présentant sa composition textuelle. Cette dernière a été assidument dévoilée, traduite, remaniée dans l'espace ibérique et italique pendant le Moyen Âge et bien après. D'autre part, nous offrons un point de départ de la découverte du même cycle romanesque dans l'espace oriental, grâce à la traduction partielle en roumain de la *Demanda do Santo Graal.*

Motivele, temele și personajele care alcătuiesc imaginarul producției literare definitorii pentru cultura europeană din Evul Mediu occidental se bazează, pe de o parte, pe o tradiție istoriografică, iar pe de altă parte, pe una biblică. Astfel, despre istoricitatea figurii regelui Artur aflăm, conform literaturii de specialitate, din cele relatate în *Historia Brittonum*[1], care este o compoziție anonimă anterioară secolului al XI-lea, și în *Historia Regum Britanniae*[2], atribuită lui Geoffroy de Monmouth, datată de la secolul al XII-lea[3]. Pe baza unui paralelism între Scriptura creștină și romanul cavaleresc, instanțiat în *Estoire del Saint Graal*, *Lancelot en prose* sau *Queste del Saint Graal*, s-au fundamentat tezele autorilor Pauline Matarasso (1979), José Carlos Ribeiro Miranda (1998), Séguy Mireille (2001), Jean-René Valette (2008), Rafaela Silva (2008, 2011), care arată similaritatea între organizarea globală a textelor amintite și Biblie.

[1] Cf. http://www.ucc.ie/celt/online/T100028/ (1.X.2015).

[2] Cf. Wright, Neil (ed.), *The Historia Regum Britannie of Geoffrey of Monmouth*, D. S. Brewer, Cambridge, 1985-1991.

[3] Pentru documentarea privind caracterul veridic al acestor mărturii *et alii* Cf. Faral, Edmond, *La Légende Arthurienne. Études et Documents*, 3 vol. Champion, Paris, 1929; Bogdanow, Fanni, *The Romance of the Grail*, Manchester University Press, New York, 1966; Stanesco, Michel & Zink, Michel, *Histoire européenne du roman médiéval*, PUF, Paris, 1992; Gutiérrez García, Santiago & Lorenzo Gradín, Pilar, *A literatura artúrica en Galicia e Portugal na Idade Media*, Universidade, Servicio de Publicacións e Intercambio Cientifico, Santiago de Compostela, 2001.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Romanul cavaleresc reprezintă o colecție medievală de sorginte franceză care, de-a lungul veacurilor, a circulat în cea mai mare parte a spațiului european occidental fie în original, fie în traducere. În ceea ce privește tradiția textuală a originalului, o incursiune în zona franceză ne trimite la: (1) versurile desemnate prin titlul *Roman de Brut*[4], atribuite lui Robert Wace, care pun în circulație motivul Mesei Rotunde; (2) *Lai de Lanval*[5], atribuit lui Marie de France, în care protagoniști sînt Artur și Guenièvre; (3) cele cinci romane în versuri ale lui Chrétien de Troyes – *Erec et Enide* (1170); *Cligès* (1176); *Le Chevalier au Lion* și *Le Chevalier de la Charette* (1177-1181); *Perceval ou le Conte du Graal* (1182-1190) –, care introduc tema vasului sacru, Graalul, cu precădere cel din urmă; și, în sfîrșit, (4) trilogia în versuri atribuită lui Robert de Boron[6] – *Joseph d'Arimathie*, *Merlin*, *Perceval*[7] –, care integrează tema Graalului în istoria regatului regelui Artur[8]. În prima jumătate a secolului al XIII-lea, trilogia lui Robert de Boron a cunoscut, conform tezei lui Jean Frappier (1959)[9], o versiune în proză tehnic intitulată *Vulgata*[10] sau *Lancelot-Graal*[11]. Colecția aceasta ar fi fost alcătuită din mai multe părți, și anume: *Estoire del Saint Graal*, *Merlin*, *Lancelot en prose*, *Queste del Saint Graal*, *Mort Artu*. La rîndul său, în intervalul 1230-1240, *Vulgata* a cunoscut o nouă versiune – *Post-Vulgata* sau *Pseudo-Robert de Boron*[12] – a cărei organizare ciclică a constituit obiect de cercetare pentru două semnificative studii de specialitate în domeniu, cele ale autorilor

[4] Cf. Ivor, Arnold (ed.), *Le Roman de Brut*, 2 vol., Société des anciens textes français, Paris, 1938-1940.

[5] Cf. Micha, Alexandre (ed.), *Lais de Marie de France*, Flammarion, Paris, 1994.

[6] Cf. Bogdanow, Fanni, *op.cit.*, pp. 1-22; Stanesco, Michel & Zink, Michel, *op. cit.*, p. 37; Gutiérrez García, Santiago & Lorenzo Gradín, Pilar, *op. cit.*, p. 22; Voicu, Mihaela, *Sommes romanesques et avènement de la prose: Cycle du Lancelot-Graal*, în *La littérature française du Moyen Âge Xe-Xve siècles. Présentation et choix de textes*, 2002, http://ebooks.unibuc.ro/lls/MihaelaVoicu-LaLiterature/INDEX.htm.htm (30.X.2015).

[7] Cf. Nitze, W. A. (ed.) *Le Roman de l'Estoire dou Saint Graal*, Les Classiques français du moyen-âge, Paris, 1927; Micha, Alexandre (ed.), *Merlin. Roman du XIIIe siècle*, Librairie Droz, Genève, 1979.

[8] Nunes, Freire Irene (ed.), *Introdução*, în *A Demanda do Santo Graal*, 2.ª ed. rev., Imprensa Nacional-Casa da Moeda, Lisboa, 2005, pp. 7-8.

[9] Frappier, Jean, *The Vulgate Cycle*, în, *Arthurian Literature in the Middle Ages*, ed. Loomis, Roger, XVII/3, 1959, pp. 535-554; Frappier, Jean, *Étude sur la Mort le roi Artu*, seconde édition revue et augmentée, Droz, Genève, 1968, p. 20.

[10] Cf. ediția completă îngrijită de Sommer, H. O. (ed.), *The Vulgate Version of the Arthurian Romances*, 8 vols., The Carnegie Institution of Washington, Washington, 1908-1916.

[11] Titulatură întrebuințată de Ferdinand Lot în Lot, Ferdinand, *Étude sur le Lancelot en Prose*, Champion, Paris, 1918.

[12] Vezi *infra* mențiunea edițiilor.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Fanni Bogdanow (1966)[13] și José Carlos Ribeiro Miranda (1998)[14]. Astfel, părțile constituente ale noii serii în proză, *Pseudo-Robert de Boron*, în accepțiunea primului autor menționat, sînt: *Estoire del Saint Graal*, *Merlin* și *Queste del Saint Graal*. Arhitectura romanescă a noului ciclu prezentată de cel de-al doilea autor amintit mai sus cuprinde *Estoire del Saint Graal*, *Roman de Merlin* și *Suite*, versiuni ale romanelor biografice *Lancelot en prose* și *Tristan en prose* și o versiune a *Queste del Saint Graal*[15].

Fenomenul traducerilor succesive ale romanului cavaleresc, desfășurat în epoca medievală și în cea posterioară acesteia, în spațiul european occidental, cu precădere cel romanic, care ne interesează în mod deosebit, pune în lumină interesul față de contextul ideologic, socio-cultural, literar, dar și lingvistic, dacă ne gîndim la prestigiul exprimării scriptice în limba națională, al epocii în care au fost făurite. Ne referim, așadar, la tălmăcirile în limbile portugheză, spaniolă și italiană, ale căror mărturii, fie manuscrise, fie tipărituri, elaborate în numeroasele *scriptoria* și tipografii din spațiul european romanic al Evului Mediu, le aflăm adăpostite în biblioteci și arhive europene[16].

În zona vest-europeană, manuscrisele care transmit această materie literară atît în seria *Vulgata*, cît și în seria *Pseudo-Robert de Boron*, cunosc succesive ediții pînă astăzi atît în mediul francez (*L'Estoire del Saint Graal*, ed. 1908-1916, 1997; *Le roman de Merlin en prose*, ed. 1908-1916, 2014; *La Suite du Roman de Merlin*, ed. 1996; *La Queste del Saint Graal*, ed. 1908-1916, 1923, reed. 1984; *La Mort le roi Artu*, ed. 1908-1916, 1964; *Lancelot. Roman en prose du XIIIe siècle*, ed. 1908-1916, 1978-1982; *Le Roman de Tristan en prose*, ed. 1963-1985; 1987-1997, 1997-2003 etc.), cît și în culturile iberică și italică, în care această producție literară a fost tălmăcită, reliefînd astfel faptul că s-au bucurat de o audiență extrem de favorabilă (*Demanda do Santo Graal*, ed. 1955, 1970, 1988, 1995, 2005; *Livro de José de Arimateia (The Portuguese Book of Joseph of Arimathea)*, ed. 1967; *Estória do Santo Graal*, 2013; *Livro de Tristan* și *Livro de Merlin*, ed. 2001; *Spanish Grail Fragments*, 1924-1925; *El baladro del Sabio Merlin según el texto*

[13] Bogdanow, Fanni, *op. cit*.

[14] Miranda, José Carlos Ribeiro, *A Demanda do Santo Graal e o Ciclo Arturiano da Vulgata*, Granito, Porto, 1998.

[15] Pentru o prezentare amănunțită a edițiilor acestor texte vezi http://www.lancelot-project.pitt.edu/LG-web/L-G-Text-Eds.html (30.X.2015).

[16] Descrierea detaliată a manuscriselor și tipăriturilor peninsular iberice poate fi consultată la baza de date Philobiblon, BETA / Bibliografia Española de Textos Antiguos; BITAGAP / Bibliografia de Textos Antigos Galegos e Portugueses; BITECA / Bibliografia de Textos Antics Catalans, Valencians I Balears, http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/index_po.html (30.X.2015);

iar cea a manuscriselor italiene poate fi consultată la http://www.tlion.it/index.php?op=browse&type=opera&filter=volg&lang=it (30.X.2015).

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

de la edicion de Burgos de 1498, ed. 1957-1962, 2002; *El baladro del Sabio Merlin, primera parte de la Demanda del Sancto Grial*, ed. 1907; *Libro del esforzado cavallero don Tristan de Leonis (Valladolid, 1501)*, ed. 1912; *Don Tristán de Leonís: el texto de la edición sevillana de 1534*, ed. 1989; *La Storia del San Gradale. Volgarizzamento toscano dell'Estoire del Saint Graal*, ed. 1999; *La Inchiesta del San Gradale. Volgarizzamento toscano della Queste del Saint Graal*, ed. 1993; *Il Tristano Riccardiano*, ed. 1896; *Il Tristano Panciatichiano*, ed. 2002; *Il libro di messer Tristano («Tristano Veneto»)*, ed. 1994; *Il Tristano Corsiniano*, ed. 2011 etc.), fapt ce indică o valorizare a trecutului cultural și literar, dar și o audiență vie față de aceste manifestări culturale și literare. Tradiția manu□cri□ă, tipogr□fică și textu□lă fr□nceză (Fr□ppier, 1959; Ponce□u, 1997), d□r și ce□penin□ul□r iberică (Mir□nd□, 1998; L□r□njinh□, 2010; Lucí□Megí□, 2005) și italică (Branca, 1968; D'Agostino, 2001; Tagliani, 2008) a romanului medieval trebuie să fi răspuns unei insistente cereri socio-culturale și literare de la acea vreme, așa cum edițiile moderne corespund unei cereri similare în comunitățile științifice, dar nu numai.

În fața mărturiei unei ideologii și organizări socio-culturale a vremii și a națiunilor în sînul căreia a fost elaborată, tradusă și prelucrată, capodopera medievală cunoaște un inventar al traducerilor în limba română destul de modest din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, ne referim la faptul că există traduceri sporadice ale operei lui Chrétien de Troyes, cu care ne situăm abia la incipitul surselor în proză ale literaturii arturiene. Astfel, din cele cinci romane în versuri ale lui Chrétien de Troyes, trei sunt traduse în limba română, și anume *Cavalerul Lancelot* (trad. Mihail Stănescu, 1973); *Yvain, cavalerul cu leul* (trad. Mihail Stănescu, 1973) și *Cavalerul Perceval* (trad. Maria Pavel, 2004, reed. 2011). Este, la fel, de semnalat versiunea lui Béroul a *Romanului despre Tristan* (trad. Carmen Dinescu, 2014), versiune ce se așază în capul *stemmei codicum* a tradiției textuale tristaniene pe baza căreia, de-a lungul Evului Mediu, s-au alcătuit multiple variațiuni în proză. În al doilea rînd, alte traduceri ale literaturii arturiene se bazează pe adaptări sau prelucrări moderne franțuzești: (1) *Din marile legende ale lumii* (trad. Alexandru Mitru, după prelucrarea lui Joseph Bédier, 1965); (2) *Romanul lui Tristan și Iseut* (trad. Alexandru Rally, după adaptarea lui Joseph Bédier, 1970); (3) *Romanele Mesei Rotunde* (trad. Aurel Tita, după adaptarea modernă □lui J□que□Boulenger, 1976); (5) *Tristan și Isolda* (trad. Liana Gui, 2002) și (6) *Tristan și Isolda* (trad. Margareta Gyurcsik, 2000).

Avînd în vedere bogatul material de reflecție asupra aspectelor legate de viața, societatea, cultura Evului Mediu european occidental, analiza romanului medieval în general, constituind un obiectiv al unei cercetări viitoare, ar putea urmări impactul direct și/sau indirect al acestuia în literatura și cultura românească. Încercarea de a pune în fața publicului autohton o tălmăcire parțială inedită a unei mărturii literare și culturale occidentale va putea crea, de asemenea, un mediu

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

științific propice avansării studiilor de interculturalitate și intertextualitate. Ne referim, așadar, la textul intitulat *A Demanda do Santo Graal*, reprezentînd o traducere portugheză din franceză, efectuată în secolul al XIII-lea și transmisă pînă astăzi într-un unic manuscris datat din secolul al XV-lea, păstrat la Biblioteca Națională din Viena (ms. 2594). Traducerea pe care o oferim pleacă de la textul editat în 2005, sub îngrijirea lui Irene Freire Nunes. Textul transmis prin acest manuscris s-a bucurat, pînă în prezent, de numeroase ediții parțiale și integrale[17], dar și de reeditări (Magne, 1955, 1970; Piel & Nunes, 1988; Nunes, 1995, 2005), dovadă, încă o dată, a interesului semnificativ față de materia conținută.

În căutarea Sfîntului Graal[18]
Traducere parţială după **A Demanda do Santo Graal**
(ed. Irene Freire Nunes, 2005)

1. În seara de Rusalii, multă lume se adunase în Camalot, mulţi cavaleri şi multe doamne bogat înveşmîntate. Regele, foarte bucuros, i-a onorat şi slujit pe toţi. Şi toată adunarea a înţeles că acea curte va fi pe cît de viciată, pe atît de frumoasă.

În acea zi, spune istoria, chiar în momentul în care se aşeza masa – erau ceasurile nouă – s-a întîmplat să apară o domniţă foarte frumoasă şi ales înveşmîntată, care a intrat în palat fără escortă, asemeni unui paj. Începu a privi în toate părţile şi îndată fu întrebată în căutare de ce se afla.

– Îl caut, spuse ea, pe don Lancelot do Lago. Se află aici?

– Da, domniţă, răspunse un cavaler. Iată-l, stă la fereastra aceea, vorbind cu don Galvan.

Ea îndată se îndreptă spre acel loc şi îl salută. El, de îndată ce o văzu, o întîmpină cu multă eleganță, îmbrăţişînd-o, căci era una dintre domniţele din Insula Ladiça, pe care Amida, fiica regelui Peles, o îndrăgea mai mult decît pe oricare dintre doamnele sale de companie.

2. *Cum domniţa îi spuse lui Lancelot să o însoţească*

– Oh, domniţă, spuse Lancelot, ce vă aduce aici? Că bine ştiu că fără motiv nu aţi fi venit aici.

– Sire, cu adevărat, şi vă rog să veniţi cu mine în pădurea din Camalot şi fiţi fără grijă, că mîine, la ora mesei, veţi fi înapoi aici.

– Desigur, domniţă, spuse el, cu toată inima, căci sînt gata să vă slujesc precum voi putea.

[17] Nunes, Irene Freire (ed.), *op. cit.*, p.12-13.

[18] Această traducere parțială a făcut parte din disertația noastră de Masterat, susținută la Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, în sesiunea septembrie 2006.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Spunînd aceasta, porunci să-i fie aduse armele. Însă regele, văzînd că i se pregătesc armele, se îndreptă spre el împreună cu regina şi-i spuse:

– Cum? Ne părăsiţi într-o aşa zi de sărbătoare, în care cavaleri din lumea întreagă vin la curte ca să vă vadă şi să vă fie alături?

Înălţimea Voastră, spuse el, merg doar în pădurea aceea cu această domniţă care m-a rugat să o însoţesc, însă mîine, pe la ceasul al treilea, voi fi aici.

3. *Cum Lancelot plecă cu domniţa*

Astfel părăsi Lancelot palatul şi încălecă alături de domniţă. Şi s-au dus cu domniţa doi cavaleri şi două doamne de companie. Iar domniţa, îndreptîndu-se spre ele, le spuse:

– Să ştiţi că ce am fost trimisă să fac am împlinit: don Lancelot do Lago vine cu noi.

Apoi se îndreptară spre pădure şi, nu după multă vreme, ajunseră în mijlocul ei, acolo unde se afla casa pustnicului care tocmai vorbea cu Galaaz. Cînd îi văzu pe Lancelot şi pe domniţă, îşi dădu de îndată seama că Lancelot venise pentru a-l face cavaler pe Galaaz. Aşa că îşi părăsi schitul ca să meargă la mănăstirea doamnelor, căci nu voia ca Galaaz să ajungă înaintea lui, deoarece bine ştia că, dacă el pleca de aici, nu se va mai întoarce, întrucît, cavaler fiind, se cuvenea să intre în aventurile Regatului Londrei. Şi de aceea i se părea că îl pierduse şi nu îl va mai vedea ca înainte. Era de asemenea cuprins de teamă, căci ştia că în el se afla multă înţelepciune, fiind sfînta şi aleasa creatură de către Cel de Sus.

4. *Cum Lancelot ajunse la mănăstire*

Odată ajunşi la mănăstire, l-au condus pe Lancelot într-o încăpere, apoi i-au îngrijit armele. A fost întîmpinat de stareţă, însoţită de alte patru doamne de companie, care i l-au prezentat pe Galaaz. Atît de frumos la chip, cum nu se mai pomenise! Şi avea veşminte atît de alese, cum nu se aflaseră altele! Stareţa lăcrimă de bucuria vederii lui Lancelot, spunîndu-i:

– Sire, în numele lui Dumnezeu, numiţi-l cavaler pe domnişorul nostru, căci nu vrem ca un altul să-o facă, deoarece nu există cavaler mai bun care să-l înarmeze. Întrucît bine ştim că cinstea de a-l face cavaler vă este hărăzită. Şi chiar dacă el nu v-ar cere, ar trebui să-l cinstiţi, căci bine ştiţi că este fiul Înălţimii Voastre.

– Galaaz, zise Lancelot, vreţi să deveniţi cavaler?

El răspunse cu bucurie:

– Sire, mult mi-aş dori, şi nu există dorinţă mai mare în lume decît onoarea de a fi numit cavaler de către Domnia Voastră şi nu de către altcineva. Multe laude vă sînt aduse pentru faptele cavalereşti ale Domniei Voastre, iar, după a mea ştiinţă, cel pe care l-aţi onora în acest chip nu ar putea fi nici viclean, nici om rău. Şi aceasta este una dintre faptele lumii care îmi dă cea mai mare nădejde de a deveni om vrednic şi bun cavaler.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

– Galaaz, fiule, zise Lancelot, sînteţi o minunată faptură a Tatălui Ceresc şi, pentru numele lui Dumnezeu, dacă nu vă gîndiţi să fiţi bun cavaler şi om vrednic, aşa mă îndeamnă Cel de Sus să spun, mare păcat ar fi şi mare nenorocire, căci nu aţi fi un bun cavaler în ciuda chipului frumos al Domniei Voastre.

Iar el răspunse:

– Dacă Dumnezeu mi-a dăruit frumusețe, îmi va dărui şi virtute, de mă voi dovedi vrednic de aceasta. El ar dori să fiu bun şi asemenea neamului meu acum şi în viitor, nădăjduind în ajutorul Celui de Sus. Şi pentru toate acestea vă rog să mă numiţi cavaler.

Lancelot răspunse :

– Fiule, din toată inima vă voi numi cavaler. Şi Tatăl Nostru, aşa cum veţi dovedi, vă va face un bun cavaler, pe măsura frumuseţii chipului Domniei Voastre.

Iar călugărul, auzind aceasta, spuse:

– Don Lancelot, să nu vă îndoiţi de Galaaz, căci vă spun că întrece în bunătate pe cei mai buni cavaleri din lume.

Iar Lancelot răspunse:

– Dumnezeu să facă precum îmi e dorința!

Auzind acestea, cei de faţă începură a plînge de bucurie.

5. *Cum Galaaz promise eremitului ceea ce acesta îi ceruse*

Lancelot rămase cu ei peste noapte, veghind în biserică împreună cu Galaaz. Iar eremitul, care tare îl îndrăgea pe Galaaz, a vegheat toată noaptea împreună cu ei, neîncetînd a plînge, căci bine ştia că urma să se despartă de Galaaz. Cînd se lumină de ziuă, îi spuse lui Galaaz:

– Fiule, sfîntă şi cinstită făptură, floarea şi lauda cinului cavaleresc, îngăduie-mi, dacă vrei, să te însoţesc toată viaţa mea, atît cît voi putea. Te voi urma de îndată ce vei pleca de la curtea Regelui Artur, căci bine ştiu că nu vei zăbovi mult acolo, întrucît aventura Sfîntului Graal va începe odată cu sosirea ta. Iar eu îţi cer compania, precum afli, căci îţi cunosc sfinţenia şi bunătatea mai bine decît ți-o cunoști tu însuţi. Şi nu există în lume altceva ce ar putea să mă bucure de acum înainte decît a fi sfinţit la vederea minunilor prin tine făcute. Căci Dumnezeu, care a făcut să te naşti în păcat, precum ştii, pentru a-şi arăta marea Sa putere, cu mare virtute te-a înzestrat prin a Sa milă, precum şi prin viaţa aleasă pe care ai dus-o încă din copilărie pînă acum şi care îţi va da putere şi voinţă de arme şi rîvnă împotriva tuturor cavalerilor care nu și-au pus niciodată armele în slujba Regatului Londrei. Astfel, tu vei întrece toate minunile şi faptele în care ceilalţi cavaleri nu au izbutit. Şi vreau să văd cu ochii mei toate faptele pe care le vei duce la bun sfîrşit, şi cărora doar tu le eşti menit a le împlini. Vreau să te însoţesc, căci ştiu că în zilele noastre Dumnezeu minuni mai mari va face prin tine. Cunosc bine acestea, şi îmi pot da seama de marile minuni pe care Cel de Sus le va face prin

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

tine. Şi voi scrie toate minunile pe care Dumnezeu, prin iubirea ce ţi-o poartă, le va arăta în această aventură. Fiule, îngăduie-mi ceea ce-ţi cer, căci Dumnezeu te va face om mare.

Iar Galaaz făcu întocmai.

6. *Cum Lancelot îl consacră cavaler pe Galaaz*

În zorii acelei zile, la săvîrşirea liturghiei, Lancelot îl unse cavaler pe fiul său Galaaz, precum era obiceiul. Şi toţi cîţi se aflau acolo s-au bucurat de aceasta; şi era mare minune, căci în vremea aceea, nu era fecior mai chipeş şi mai frumos în tot Regatul Londrei, iar drept cusur era marea gingăşie a trupului său. Să se știe că, atunci cînd Lancelot l-a uns cavaler, cu toţii lăcrimau, căci se ştia că era de mare rang, iar sărbătoarea ungerii cavalerului atît de simplă.

Trupul lui era bine făcut, iar chipul tare gingaş.

7. *Cum Lancelot îi văzu pe Boorz şi pe Lionel care veneau în urma lui*

După ce Lancelot săvîrşi toată slujba ce se cuvenea, zise:

– Galaaz, fiule, sînteţi cavaler. Dumnezeu să facă ca prin Domnia Voastră nobilul nostru cin să fie cinstit la fel de bine cum a fost şi prin seminția noastră. Acum, spuneţi-mi: mergeţi la curtea Regelui Artur, unde mulţi bărbaţi vrednici vin din toate părţile lumii şi unde toţi cavalerii din Regatul Londrei sînt adunaţi la sărbătoarea de astăzi?

El răspunse:

– Sire, voi merge, dar nu cu Domnia Voastră: un altul mă va conduce într-acolo.

– Cînd? spuse Lancelot.

Iar ceilalţi cavaleri care îl însoţeau spuseră:

– Sire, deja este cavaler, iar la curte va ajunge mai devreme decît crede Domnia Voastră.

– Atunci vă încredinţez Celui de Sus, spuse Lancelot; eu merg la curte, căci s-a făcut ora nouă.

Îşi luă armele şi plecă; dar cînd voi să iasă din mănăstire, îi zări pe Boorz şi pe Lionel înarmaţi, care voiau, de asemenea, să meargă într-acolo şi, de îndată ce îi văzu, se duse spre ei şi le spuse:

– Ce întîmplare vă aduce aici? Credeam că vă aflaţi la curte.

– Sire, ziseră ei, nu am plecat de teamă să nu vi se întîmple vreun neajuns, căci Domnia Voastră nu aţi plecat dintr-o grijă oarecare. De aceea am venit în urma Domniei Voastre pînă aici şi ne-am ascuns cît am putut. Cînd am aflat că vreţi să mergeţi la curte, ne-am înarmat ca să ne întoarcem cu Domnia Voastră şi nu cu altcineva.

– Atunci să pornim la drum, spuse el.

Astfel călătoriră ei. Pe drum, Boorz întrebă:

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

– Sire, cine este cel pe care l-aţi uns cavaler?

– Îndată veţi afla, spuse Lancelot, acum însă nu vă pot răspunde la întrebare.

Iar Lionel zise:

– Oricine ar fi însă, o frumuseţe atît de mare nu am mai văzut, iar, de bunătatea lui ar fi la fel precum i-e frumuseţea, mult bine ar afla de la Dumnezeu.

8. *Cum Lancelot, Boorz şi Lionel ajunseră la curte*

Astfel ajunseseră la Camalot. Şi ştiut este că la curte era mare sărbătoare. Iar Regele fu să asculte liturghia cu marele său alai de cavaleri şi mare minune era să-i vezi. Iar el purta ales veşmînt. Şi mare minune era! Iar Regina era însoţită de doamne şi domniţe. Şi mare minune era la privit! Toate doamnele au ascultat liturghia şi s-au întors la palat. Şi totuşi, căutînd locurile la Masa Rotundă, gîndiră: „Aici trebuie să se aşeze acela, iar aici celălalt.” Iar cînd au ajuns în dreptul Scaunului Primejdios, au găsit un nou înscris care spunea: „În anul 453 de la moartea Mîntuitorului, în ziua de Rusalii, acest scaun trebuie să-şi găsească stăpîn”.

– Pentru Dumnezeu, spuse Lancelot, cînd auzi această minunăţie: astăzi este ziua aceasta, căci astăzi este de ziua de Rusalii a anului 453 de la moartea Mîntuitorului. Şi mult aş vrea, dacă s-ar putea, ca aceste cuvinte să nu le fi văzut nici unul înainte de sosirea celui care are să le împlinească.

Ei răspunseră :

– Vom aştepta.

Astfel acoperiră scaunul cu o pînză de mătase roşie, precum celelalte.

La întoarcerea Regelui de la biserică, Regina se duse spre camera ei împreună cu doamnele şi tot alaiul. Iar Regele întrebă dacă era ora masei.

– Înălţimea Voastră, spuse Queia, deja a sosit ora, căci este miezul zilei; însă, după al Domniei Voastre obicei, pe care îl păstraţi la toate sărbătorile, nu mi se pare că puteţi deja sta la masă, căci, la aşa sărbătoare mare, încă nu s-a ivit nici o aventură, iar cît timp nu s-a ivit aceasta nu veţi putea sta la masă în mare sărbătoare.

– Întocmai aţi grăit, spuse Regele; acest obicei l-am păstrat dintotdeauna de cînd sînt Rege, şi nu-l voi părăsi cît timp voi trăi. Şi datorită aventurilor de la curtea mea am fost numit Regele Aventuros, căci acestea îşi au vremea lor; dar ştiu bine că Dumnezeu nu va mai găsi plăcere în domnia mea de acum înainte. Însă dorinţa-mi este ca aventurile să facă parte din sărbătoare; ştiu bine că azi e ziua în care acestea nu vor lipsi şi vor fi din cele mai mari şi mai minunate, precum nimeni nu a mai văzut: inima-mi spune. Vom aştepta o vreme, căci ştiu bine că a noastră sărbătoare nu va fi astăzi lipsită de aventură. Şi mare veselie se făcu la sosirea lui Lancelot şi a verilor săi.

9. *Cum căzu cavalerul de la fereastră strigînd*

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

În timp ce Regele astfel vorbea, don Lancelot împreună cu ceilalţi cavaleri priviră spre ferestrele cu vederea la o apă şi văzură un cavaler, venit din Irlanda, prea nobil, bun cavaler de arme şi ales înveşmîntat. Şi mult stătea adîncit în gînduri, neparticipînd la sărbătoare, şi nimeni nu reuşea să-l trezească. Iar de unde stătea se auzi dintr-odată un glas:

– Vai, nefericitul de mine, mor!

Şi căzu de la fereastră şi-şi frînse gîtul. Cavalerii care se aflau afară se îndreptară spre el şi văzură cum îi ieşeau pe gură şi pe nări flăcări, iar din mînă îi căzu o scrisoare, pe care o ridicară. Regele împreună cu ai săi cavaleri sosiră și văzură marea minune. Însă, văzînd aceasta, Regele ceru să fie dus în afara palatului său, căci nu dorea să se adune lume, fiind cavaler al Mesei Rotunde. Cu mare greutate fu dus în afara palatului, deoarece nimeni nu se putea apropia de el fără să fie ars. Apoi, de îndată ce fu dus în afara palatului, sărbătoarea continuă. Cu toţii totuși îl regretară pe cavaler, căci era un om de mare valoare. Regele mult se gîndea, însă fără să-şi arate amărăciunea, iar cînd se aflau deja toţi în biserică spuse:

– Cavaleri, acum puteţi începe masa, căci din pricina unei stranii aventuri aţi întîrziat.

10. *Cum scutierul spuse Regelui despre piatră*

Şi, după cum spune istoria, veni la Rege un scutier care astfel grăi:

– Aduc Înălţimii Voastre cele mai bune veşti auzite vreodată.

– Şi care sînt acestea? spuse Regele.

– În palatul Luminăţiei Voastre a apărut o piatră de marmură în care se află o sabie, iar peste piatră o teacă. Iar eu vă spun că am văzut-o plutind pe apă ca şi cum ar fi fost din lemn.

Regele însă nu îl crezu şi-i ceru să vadă piatra, iar scutierul răspunse:

– Mulţi dintre cavalerii Înălţimii Voastre se află deja acolo.

Iar Regele, de îndată ce auzi acestea, se îndreptă într-acolo cu suita sa. Iar Lancelot, cunoscînd adevărul celor spuse, îi urmă. Estor şi Persival, care mai văzuseră minunea, doreau să vadă cine dintre cei adunați ar putea să împlinească acea aventură.

Cînd Regele ajunse la rîu, văzu piatra şi sabia care stătea înfiptă prin vraja lui Merlin, după cum spune istoria, și o teacă care se afla aproape de ea în mijlocul mării, şi literele scrise de către Merlin, şi totul părea înfricoşător.

– Prieteni, veşti vă dau. Se ştie că prin această sabie ni se va dezvălui cine e cel mai bun cavaler din lume, căci doar prin aceasta se va cunoaște. Şi nici unul, de nu ar fi cel mai bun cavaler din lume, nu va putea scoate această sabie din piatră.

11. *Cum Regele îi spuse lui Lancelot să scoată sabia din piatră, iar acesta nu a vrut*

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Cînd cavalerii auziră aceasta, se retraseră cu toţii cei care doriseră să-şi dovedească vitejia. Regele îi spuse lui Lancelot:

– Cinstite Lancelot, luaţi această sabie, căci vă aparţine, iar toţi cei prezenţi ştiu că sînteţi cel mai brav cavaler din lume.

Cînd auzi aceasta, mult se ruşină şi răspunse:

– Înălţimea Voastră, aceştia mă cunosc drept cel mai dîrz cavaler din lume; însă nu eu sînt cel căruia îi aparţine această sabie, căci ştiu că alt cavaler, mult mai viteaz va veni şi, credeţi-mă, nu sînt atît de brav precum mă credeţi.

Vorbele lui Lancelot auzite au fost de către toţi şi mai ales de către cei din seminţia lui Bam, care îl considerau cel mai viteaz cavaler din lume. Regele, care înţelesese că era mai mult decît atît, spuse:

– Însă se cuvine să încercaţi. Şi nu veţi fi găsit vinovat dacă nu veţi reuşi.

– Înălţimea Voastră, zise el, cu a voastră îngăduinţă, nu mă voi apropia de ea, căci, Dumnezeu îmi e martor, eu nu cred că sînt demn să pun mîna pe acea sabie care nu-mi este rînduită.

12. *Cum Galvan încercă sabia la îndemnul Regelui*

Astfel cuvîntă Regele către Galvan:

– Nepoate, cum Lancelot a respins încercarea sabiei, încercaţi-o şi-om vedea ce se întîmplă.

– Eu, Înălţimea Voastră, spuse el, voi face întocmai precum vă e voia, însă ştiţi prea bine, aşa cum o ştiu şi toţi cîţi aici se află, că dacă Lancelot nu a primit o încercare găsindu-se nedemn, eu nu o voi face în locul lui, căci toți cred că el este un cavaler mai viteaz decît mine.

– Şi totuşi, spuse Regele, faceţi-mi pe plac şi încercaţi.

Astfel încercă Galvan sabia apucînd-o de mîner şi o trase cît putu de tare, dar aceasta nicicum să se urnească din piatră; iar, renunţînd, spuse Regelui:

– Înălţimea Voastră, puteţi căuta pe cine doriţi ca să mai încerce sabia, căci eu nicidecum nu mă mai ating de ea şi bine văd că Dumnezeu nu-mi face această onoare.

– Cinstite Galvan, spuse Lancelot, Înălţimea Sa v-a cerut să faceţi aceasta ştiind că vă este pe plac, căci nu va mai trece multă vreme şi veţi trăi o mare încercare de moarte.

– Prietene, spuse el, nu mă îndoiesc, dar dacă m-aş fi gîndit că mor aici, nu l-aş fi lăsat pe Rege să mă îndemne la asta.

– Atunci asta este, spuse Regele, nu este decît vina mea.

Astfel întrebă pe toţi cei prezenţi:

– Prieteni, se află aici cel care doreşte să ducă la bun sfîrşit aventura sabiei?

Iar ei tăcură cu toţii, şi Regele, văzînd că nu se îndemna nici unul, spuse:

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

– Atunci să mergem, căci deja e vremea cinei, iar Cel de Sus să ni-l trimită pe cel care să împlinească această aventură neobişnuită, căci mult mi-aş dori să vină cît mai curînd.

13. *Cum preoţii găsiră inscripţionate litere pe două scaune*

După cele întîmplate sosiră la palat şi trimiseră să fie pusă masa. Iar preoţii care aranjară scaunele de la Mesa Rotundă, umblînd dintr-o parte într-alta, aflară două în dreptul cărora găsiră înscrise alte nume decît cele de dinainte. Într-unul se afla numele lui Erec, cavalerul a cărui moarte tocmai s-a istorisit, iar un altul avea înscris numele unui cavaler din Scoţia, pe nume Dragam, pe care-l va ucide Tristan în acea săptămînă, pe Insulei Grande, din pricina iubirii pe care i-o purta reginei Iseu; dar aceasta nu face parte din istoria Sfîntului Graal, ci din cuprinsul marii istorii despre don Tristan.

14. *Cum Erec şi Alaim îşi aflară locurile*

Cînd preoţii văzură nume noi înscrise în dreptul scaunelor, şi-au dat îndată seama că anunţau moartea celor ale căror nume erau înainte înscrise. Pe unul aflară numele lui Alaim o Branco. Şi astfel plăcu Celui de Sus, ca aceştia să intre în locul celorlalţi. Astfel, preoţii dădură de ştire Regelui despre cele ce aflară. Iar Regele făcu întru totul voia Domnului, căci preoţii sfat mare aveau în tot ce privea Sfîntul Graal şi Masa Rotundă. Împreună cu Alaim cu toţii s-au veselit. Se ştie că toţi din seminţia Regelui Bam s-au bucurat de Alaim o Branco, căci acesta era fiul lui Boorz de Gaunes, şi chiar în acea zi va fi fost uns cavaler.

Regele Artur, care mult îl iubea pe Erec pentru sufletul lui nobil, despre care se auzise multe, şi nu îndrăgea mai mult pe nici un alt cavaler de vîrsta lui, cînd văzu onoarea ce i se făcu, spuse cu bucurie şi din toată inima:

– Erec, prietene, fiul Regelui Lac, în acest palat nu există tînăr de aceeaşi vîrsta mai de preţ în virtute cavalerească. Veniţi la mine, şi vă voi aşeza în onoarea ce v-a fost dată de Cel de Sus.

Astfel se îndreptară spre camera Reginei, care se afla în compania doamnelor. Apoi Regele îl luă de mînă şi-l conduse la scaunul unde numele îi apărea scris, la Masa Rotundă, şi-i spuse:

– Erec, Dumnezeu să vă facă de acum înainte la fel de bun cavaler cum aţi fost şi pînă acum.

Apoi se îndreptă spre Alaim şi-i spuse:

–Fiule, sînteti dăruit cu frumusețe trupească, dar Dumnezeu, prin a Sa bunătate, vă face să vă asemuiți în virtute cu seminţia Regelui Bam.

Cînd văzură că primi loc la Masa Rotundă, prin voia Celui de Sus, cu toţii se veseliră de mare minune. Iar Lancelot spuse:

– Alaim, încă multe veţi mai trăi, dar le veţi învinge pe toate cu ajutorul Tatălui Ceresc.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Şi cu toţii ştiau din istoria spusă că acel Alaim o Branco era fiul lui Boorz de Gaunes şi al unei fiice a Regelui Marii Britanii. Dar, înainte de aceasta, promisese Boorz Celui de Sus să se păstreze în cinstea de fecior. Însă, cum o văzuse pe fiica regelui, o iubise. Apoi l-a amăgit cu farmece să petreacă cu ea acea noapte, mai apoi, devenind împărat al Constantinopolului. În ciuda dorinţei sale, Boorz îşi încălcase promisiunea din cauza farmecelor pe care i le făcuse domniţa. Apoi se căise de ceea ce făcuse şi, în tot restul zilelor pe care Bunul Dumnezeu i le-a mai hărăzit, duse o viaţă de castitate.

15. *Cum cei care îşi căutară locurile le-au găsit*

Se spune că în ziua aceea, în care Erec şi Alaim îşi aflară locurile la Masa Rotundă, se puse masa, căci era vremea prînzului. Regele se aşează pe înaltul său scaun, apoi îl urmară cavalerii Mesei Rotunde, fiecare la locul său, iar ceilalţi, care nu erau de rang înalt, se aşezară la mesele lor.

La acea oră, înainte de a începe masa, Regele ceru să fie număraţi toţi cavalerii Mesei Rotunde care participau la sărbătoare, ținînd cont și de cei ce lipseau. Şi, din toţi cîţi numărară, aflară CL prezenţi, iar doi absenţi. I se spuse aceasta Regelui, iar el întinse mîinile către cer, strigînd:

– Isuse Hristoase, Tată şi Domn al tuturor lucrurilor, binecuvîntat fii Tu, care m-ai lăsat să trăiesc şi să văd Masa Rotundă plină şi doar doi să lipsească!

Astfel spuse celor din jurul lui:

– Cine sînt cei care lipsesc?

– Înălţimea Voastră, spuseră ei, Tristan şi stăpînul scaunului celui mai de cinste pe care nu-l cunoaştem.

– Nu vă îngrijoraţi, spuse Regele, curînd îl vom cunoaște, căci nu am chemat astăzi în zadar adunare la curtea mea, ci pentru a vedea cele mai minunate minuni la această Masă. Astăzi curtea mea va fi numită pentru totdeauna cea mai aventuroasă curte.

16. *Cum Galaaz intră în palat şi ocupă cel mai de cinste loc*

Toți cîți se aflau înăuntru știau că porţile şi ferestrele palatului erau închise şi totuși dintr-o dată se întîmplă o minune: nu era nimeni în sală care să nu fie uimit. Se uitau unii către alţii fără să-şi poată spune o vorbă. În încăpere apăru Galaaz cu toată armura sa, cămaşă de zale, scut şi două embleme acoperite de catifea roşie. În urma lui apăru călugărul care-l rugase să-l însoțească, purtînd pe braţ manta şi veşmînt de preot de catifea roșie.

Dar atît vă spun, că nimeni nu putea pricepe pe unde a intrat Galaaz în palat, căci la sosirea lui nimeni nu deschise uşă ori fereastră. Cît despre călugăr, se spune că a fost văzut intrînd pe uşa mare. Iar Galaaz, ajuns în mijlocul palatului, glas strigă:

– Pacea fie cu voi!

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Iar călugărul întinse prosoapele pe care le aduse sub pînză, apoi se duse la Regele Artur şi spuse:

– Înălţimea Voastră, vi-l aduc pe cavalerul mult dorit, cel ce se trage din înalta seminţie a Regelui David şi a lui Iosif din Arimateea, pentru ca aventurile de pe acest pămînt să fie duse la bun sfîrşit.

Mult se bucură regele de cele auzite şi spuse:

– Dacă e adevărat, atunci sînteţi bine venit. Şi bine fie venit şi cavalerul, căci el e cel care va împlini profeţiile despre Sfîntul Graal. Nu i s-a făcut niciodată acestei case atîta cinste, aşa cum noi îi facem, şi, oricine ar fi, aş dori să fie bine primit, căci de neam mare este, precum spuneţi.

– Înălţimea Voastră, curînd veţi vedea începutul.

Astfel fu înveşmîntat cu hainele ce i le aduse şi se aşeză pe locul mult cinstit, numit Locul Primejdios, apoi spuse:

– Fiule, văd ceea ce mult îmi doream să văd: stăpînul scaunului mult cinstit.

Cînd toţi cavalerii îl văzură pe Galaaz la locul său, căpătară putere să vorbească şi strigară cu toţii într-un glas:

– Cinstite Galaaz, sînteţi bine venit – căci ei deja cunoşteau numele său de la călugăr.

17. *Despre ce au spus Merlin şi ceilalţi profeţi*

Regele, îndată ce văzu stăpînul Scaunului Primejdios despre care vorbiseră Merlin şi toţi ceilalţi profeţi în Anglia, îşi dădu seama că acela era cavalerul prin care vor fi împlinite profeţiile legate de Regatul Londrei, şi mult se veseli şi binecuvîntă Numele Domnului şi spuse:

– Doamne Dumnezeule, binecuvîntat fii, că pot vedea cu ochii mei, în casa mea pe cel despre care au vorbit toţi profeţii de cînd e lumea! Acum, spuse el, doar Tristan mai lipseşte de la Masa Rotundă. Dar blestemată fie frumuseţea lui Iseu, căci din pricina ei el este pierdut, dacă n-ar fi fost ea, Tristan nu ar fi lipsit nicicum de la acest ospăţ!

18. *Cum un soldat îi dădu veşti Reginei despre Galaaz*

Astfel vorbea Regele despre Tristan gîndindu-se mult la lipsa lui de la ospăţul de la curte. Însă ceilalţi nu se îngrijorau, bucuroşi fiind că locul de mare cinste îşi găsise stăpînul. Şi mult îl cinsteau şi îl slujeau pe Galaaz, căci ştiau că el e cel care va împlini profeţiile Regatului Londrei; dar, dintre toţi, Lancelot era cel mai bucuros, căci bine vedea că Galaaz întrecea în bunătate şi în curtenie pe toţi cei din Regatul Londrei. Aceste veşti se auzeau de-o parte şi de alta, pînă ajunseră la urechile Reginei, căci un soldat îi spuse:

– Înălţimea Voastră, mare minune s-a întîmplat la palat.

– Şi care sînt minunile? – spuse Regina.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

– Înălţimea Voastră, spuse el, locul prea cinstit şi-a găsit stăpînul: este un cavaler.

– Da? spuse ea. Pentru Numele lui Dumnezeu, frumos dar i-a fost dat de Cel de Sus, căci niciodată nimeni nu a scăpat viu din încercarea acelui loc. Şi cîţi ani ar putea să aibă cavalerul? întrebă Regina.

– Optsprezece ani, Înălţimea Voastră, spuse el.

Iar ea mult se minună de cele auzite si spuse:

– Minune s-a întîmplat, fără ca eu să ştiu. Şi ştiţi din ce seminţie se trage?

Soldatul răspunse că nu, însă se auzea că ar fi din seminţia Regelui Bam. Îndată Regina se gîndi în inima ei că era fiul lui Lancelot, căci Estor îi spusese că era deja un tînăr brav Galaaz şi curînd urma să fie cavaler. Iar Regina spuse cavalerului:

– Cavalere, cunoaşteţi care-i numele?

– Înălţimea Voastră, numele lui este Galaaz.

Iar ea, cînd auzi numele, imediat îşi dădu seama că era fiul lui Lancelot, căci se întîmpla să-i ştie numele. Apoi spuse doamnelor care o însoţeau:

– Cu siguranţă, el este un bun cavaler, şi nu mă mir, căci din toate părţile vin cavaleri vestiţi, unul mai viteaz şi mai brav decît celălalt.

– Înălţimea Voastră, spuseră ele, cine este mai viteaz decît toţi ceilalţi?

– Veţi afla, spuse ea, însă nu de la mine.

19. *Cum Galaaz sfîrşi această aventură*

În acea zi fu mare sărbătoare. Regele ceru să fie servită masa. Îndată ce se așezară la masă, Regele spuse celor aflaţi în al său palat:

– Ce credeţi de cele ce ni s-au întîmplat? De ce-mi pierise graiul înainte de sosirea lui Galaaz?

Şi toţi răspunseră într-un glas că astfel li se întîmplase şi lor.

– Pentru Numele lui Dumnezeu, spuse Regele, mare minune! Dar cine o poate înţelege?

– Nimeni, răspunseră cei de faţă.

– Pentru Numele lui Dumnezeu! – spuse Regele – mult aş vrea să cunoscc tîlcuirea minunii.

Mare bucurie avură cei prezenţi cînd îl văzură pe Rege îndreptîndu-se spre locul lui Galaaz, unde îi văzu numele scris, apoi îi spuse lui Galvan:

– Nepoate, iată, îl aveţi în faţă pe Galaaz, cel mai bun cavaler din lume, mult aşteptat de toţi şi de multă vreme.

Iar cei de la masă mult începură a vorbi şi astfel spuneau:

– Cel de Sus ni l-a adus, să-l slujim şi să-l onorăm atîta vreme cît se află între noi, căci în curînd va începe aventura Sfîntului Graal.

– Aşa să-mi ajute Bunul Dumnezeu, spuse Galvan, căci trimis este între noi ca să ne izbăvească de marile tulburări şi primejdii care apar de multă vreme.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Atunci se apropie Regele de Galaaz şi-i spuse:

– Domnia Voastră, fiţi bine venit, căci multă vreme este de cînd doresc să vă văd, şi dau slavă Bunului Dumnezeu că v-a trimis şi Domniei Voastre că aţi sosit.

– Înălţimea Voastră, spuse el, am venit după cum era plănuit, căci în curînd va începe aventura Sfîntului Graal, şi cu toţii cei care vor dori o vom începe.

– Domnia Voastră, spuse Regele, aţi venit pentru a ne izbăvi de multe primejdii de care nu ne putem apăra. Chiar azi am fost martorii uneia şi, de-mi îngăduiţi, v-o voi arăta. Galaaz încuviinţă. Astfel, Regele, urmat de întreaga curte dornică să vadă ce se putea întîmpla, îl conduse pe Galaaz la marginea rîului, unde se afla piatra. Regina, văzîndu-l pe Rege împreună cu Galaaz de mînă, ieşi din palat însoţită de toate doamnele şi domniţele de onoare. Iar Regele îi spuse lui Galaaz:

– Doriţi să scoateţi această sabie din piatră? Căci dintre toţi cei aici prezenţi nimeni nu îndrăzneşte, spunînd că nu sînt vrednici. Îndrăzniţi şi, de nu veţi izbîndi, vom şti că nu există cavaler vrednic de această aventură.

Atunci apucă Galaaz sabia şi o scoase din piatră ca şi cum nu ar fi fost prinsă în nimic, apoi luă teaca şi puse sabia în ea, spunînd:

– Înălţimea Voastră, iată sabia, însă fără scut.

– Prietene, spuse Regele, soarta bună şi Bunul Dumnezeu v-au dăruit sabia, iar scutul nu va întîrzia mult.

20. *Cum o domniţă aduse veşti Regelui*

Şi astfel vorbind ei, văzură pe marginea rîului venind călare o domniţă. De îndată ce ajunse în dreptul lor, domniţa întrebă dacă Lancelot se afla printre cei de faţă. Lancelot, aflîndu-se chiar în faţa ei, îi spuse:

– Domniţă, ce vă aduce aici?

Iar ea răspunse:

– Mare veste îţi aduc ţie, însă nu spre bucuria ta, ci spre întristare. Şi bine ştii că de azi înainte numele tău este altul, căci pînă ieri erai numit cel mai bun cavaler din lume, şi drept era. Iar aceasta s-a dovedit prin sabia pe care ai văzut-o azi, căci un cavaler mai vrednic decît tine a cîştigat-o.

– Domniţă, spuse el, nu-mi aduceţi nici o veste nouă, căci nimic din ce-mi spuneţi nu-mi este străin. Eu deja am văzut această sabie şi nu m-am găsit vrednic să o ating.

Atunci domniţa făcu cale întoarsă spre Rege şi-i spuse astfel:

– Rege Artur, trimite veste prin călugăr că astăzi va fi mare minune și cinste ţi se va face. Nu va fi însă prin tine, ci printr-un altul.

După ce spuse acestea, domniţa se îndreptă spre calul ei şi-şi văzu de drum. Şi mult ar fi dorit cu toţii să afle mai multe despre domniţă, însă aceasta nu voi nici să mai rămînă, nici să mai vorbească despre ea.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

21. *Cum Regele Artur puse la cale bătălia de pe cîmpul din Camalot*

Astfel grăi Regele către cei de faţă:

– Prieteni, adevărat este că a sosit vremea căutării Sfîntului Graal, iar voi în curînd veţi începe această aventură. Şi pentru că ştiu că multă vreme nu vă voi mai vedea adunaţi la curtea mea, aşa cum sînteţi acum, doresc ca pe cîmpul din Camalot să vă întreceţi în luptă ca după moartea mea să se istorisească, şi astfel să afle ai noştri urmaşi.

Iar ei făcură întocmai. Se întoarseră cu toţii în oraş ca să-şi ceară armele, apoi se îndreptară spre cîmpul din Camalot. Regele ceru aceasta doar ca să vadă vitejia lui Galaaz, căci bine ştia că nu mai zăbovea mult în Camalot.

22. Va urma...

Bibliografie

Ediții și traduceri de texte

Allaire, Gloria (ed.), *Italian Literature, vol. I, Il Tristano Panciatichiano*, D. S. Brewer, Cambridge, 2002.

Béroul, *Romanul despre Tristan*, trad. Carmen Dinescu, Polirom, Iași, 2014.

Bohigas Balaguer, Père (ed.), *El baladro del Sabio Merlín según el texto de la edición de Burgos de 1498*, 3 vol., Selecciones Bibliófilas, Segunda Serie, Barcelona, 1957-1962.

Bonilla y San Martín, Adolfo (ed.), *El baladro del Sabio Merlín, primera parte de la Demanda del Sancto Grial, Libros de caballerías. Primera parte: Ciclo artúrico (Sevilha, 1535)*, Nueva Biblioteca de Autores Españoles 6, Madrid, 1907.

Bonilla y San Martín, Adolfo (ed.), *La Demanda del Sancto Grial con los maravillosos fechos de Lanzarote y de Galaaz su hijo. Segunda parte de la Demanda del Sancto Graal*, Bailly y Beilliére, Madrid, 1907.

Bonilla y San Martín, Adolfo (ed.), *Libro del esforzado cavallero don Tristan de Leonis (Valladolid, 1501)*, Sociedad de Bibliófilos Madrileños, Madrid, 1912.

Bishop, Tracy Van (ed.), *A Parallel Edition of the* ***Baladro del sabio Merlin****: Burgos 1498 and Seville 1535*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy (Spanish) at the University of Wisconsin-Madison, 2002.

Carter, Henry Hare (ed.), *The Portuguese Book of Joseph of Arimathea*, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1967.

Chrétien de Troyes, *Cavalerul Lancelot*, trad. Mihail Stănescu, Albatros, București, 1973.

Chrétien de Troyes *Yvain, cavalerul cu leul*, trad. Mihail Stănescu, Albatros, București, 1973.

Chrétien de Troyes, *Cavalerul Perceval*, trad. Maria Pavel, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2004.

Chrétien de Troyes, *Cavalerul Perceval*, trad. Maria Pavel, Casa Editorială Demiurg, Iași, reed. 2011.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Cuesta Torre, Luzdivina (ed.)**,** *Don Tristán de Leonís: el texto de la edición sevillana de 1534*, Universidad de León, 1989.

Curtis, Renée L. (ed.), *Le Roman de Tristan en prose*, 3 vol., D.S. Brewer, Cambridge, 1963-1985.

Din marile legende ale lumii, prelucrare de Alexandru Mitru, Editura Vox, București, 2012.

Donadelo, A. (ed.), *Il libro di messer Tristano («Tristano Veneto»)*, Marsilio, Venezia, 1994.

Estória do Santo Graal (Livro Português de José de Arimateia), edição do texto contido no manuscrito 643 do Arquivo Nacional da Torre do Tombo, ed. Ana Sofia Laranjinhna, Eduarda Rabaçal, Isabel Correia, José Carlos Miranda, Simona Ailenii, 2 vol., Estratégias Criativas, Porto, 2013.

Frappier, Jean (ed.), *La Mort le Roi Artu. Roman du XIIIème siècle*, 3ª ed., Droz/Minard, Genève/Paris, 1964.

Füg-Pierreville, Corinne (éd.), *Le Roman de Merlin en prose*, Champion Classiques, Paris, 2014.

Infurna, M. (ed.), *La storia del San Gradale. Volgarizzamento toscano dell'Estoire del Saint Graal, Editrice Antenore, Padova, 1999.*

Infurna, M. & Zambon, F. (ed.), La Inchiesta del San Gradale. Volgarizzamento toscano della Queste del Saint Graal, Olschki, Firenze, 1993.

Ivor, Arnold (ed.), *Le Roman de Brut*, 2 vol., Société des anciens textes français, Paris, 1938-1940.

Lorenzo Gradín, Pilar & Souto Cabo, J. A. (ed.), ***Livro de Tristan*** *e* ***Livro de Merlin****. Estudio, edición, notas e glosario*, Santiago de Compostela, Centro de Ramón Piñero para a Investigacións en Humanidades, Xunta de Galicia, 2001.

Magne, Augusto (ed.), *A Demanda do Santo Graal*, Imprensa Nacional, INL, Rio de Janeiro, 1955.

Magne, Augusto (ed.), *A Demanda do Santo Graal*, Imprensa Nacional, INL, Rio de Janeiro, reed. 1970.

Ménard, Philippe (coord. 1987-1997), *Le Roman de Tristan en prose*, Droz, Genève: vol. I, ed. Philippe Ménard (1987); vol. II, ed. Marie-Luce Chênerie & Thierry Delcourt, (1990); vol. III, ed. Gilles Roussineau (1996); vol. IV, ed. Jean-Claude Faucon (1991); vol. V, ed. Denis Lalande & Thierry Delcourt (1992); vol. VI, ed. Emmanuèle Baumgartner & Michèle Szkilnik (1993); vol. VII, ed. Danielle Queruel & Monique Santucci (1994); vol. VIII, ed. Bernard Guidot & Jean Subrenat, (1995); vol. IX, ed. Laurence Harf-Lancner (1997).

Ménard, Philippe (coord. 1997-2003), *Le Roman de Tristan en Prose* (ms. 757 de la BNF), Champion, Paris: vol. I, ed. Joël Blanchard & Michel Quéreuil (1997); vol. II, ed. Noëlle Laborderie & Thierry Delcourt (1999), vol. III, ed. Jean Paul Ponceau (2000), vol. IV, ed. Monique Léonard & Francine Mora (2003).

Micha, Alexandre (ed.), *Lancelot. Roman en prose du XIIIème siècle*, 9 vol., Droz, Genève, 1978-1982.

Micha, Alexandre (ed.), *Merlin. Roman du XIIIème siècle*, Droz, Genève, 1979.

Micha, Alexandre (ed.), *Lais de Marie de France*, Flammarion, Paris, 1994.

Nitze, W. A. (ed.) *Le Roman de l'Estoire dou Saint Graal*, Les Classiques français du moyen-âge, Paris, 1927.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Nunes, Irene Freire (ed.), *A Demanda do Santo Graal*, Imprensa Nacional, Casa da Moeda, Lisboa, 1995.
Nunes, Irene Freire (ed.), *Demanda do Santo Graal*, 2.ª ed. Rev,, Imprensa Nacional-Casa da Moeda, Lisboa, reed. 2005.
Paris, Gaston / Ulrich, Jacob (ed.), *Merlin, roman en prose du XIIIe s. publié avec la mise en prose du poème de Robert de Boron d'après le manuscrit appartenant à M. Alfred Huth*, Paris, 1886.
Parodi, Ernesto Giacomo (ed.), *Il Tristano Riccardiano*, Romagnoli-Dall'Acqua, Bologna, 1896.
Pauphilet, Albert (ed.), *La Queste del Saint Graal*, CFMA, Paris, 1923.
Pauphilet, Albert (ed.), *La Queste del Saint Graal*, Champion, Paris, reed. 1984.
Piel, Joseph-Maria & Nunes, Irene Freire (ed.), *A Demanda do Santo Graal*, Imprensa Nacional, Casa da Moeda, Lisboa, 1988.
Pietsch, K. (ed.), *Spanish Grail Fragments: El Libro de Joseph Abarimathia, la Estoria de Merlin, Lançarote*, University Press, The Modern Philology Monographs of the University of Chicago, Chicago, 1924-1925.
Ponceau, Jean-Paul (ed.), *L'Estoire del Saint Graal*, 2 vol., Ed. Honoré Champion, Paris, 1997.
Romanele Mesei Rotunde, în prelucrarea modernă a lui Jacques Boulenger, trad. Aurel Tita, Editura Univers, Bucureşti, 1976.
Romanul lui Tristan şi Iseut, după adaptarea lui Joseph Bédier, trad. Alexandru Rally, Editura Eminescu, București, 1970
Romanul lui Tristan și Iseut, trad. Alexandru Rally, după adaptarea lui Joseph Bédier, 1970.
Roussineau, Gilles (ed.), *La Suite du Roman de Merlin*, 2 vol., Droz, Genève, 1996.
Sommer, H. O. (ed.), *The Vulgate Version of the Arthurian Romances*, 8 vols., The Carnegie Institution of Washington, Washington, 1908-1916.
Tagliani, R. (ed.), *Il Tristano Corsiniano. Edizione critica*, Scienze e Lettere Editore, Roma, 2011.
Tristan şi Isolda, trad. Margareta Gyurcsik, Hestia, Timișoara, 2000.
Tristan și Isolda, trad. Liana Gui, Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
Wright, Neil (ed.), *The Historia Regum Britannie of Geoffrey of Monmouth*, D. S. Brewer, Cambridge, 1985-1991.

Studii

Bogdanow, Fanni, *The Romance of the Grail*, Manchester University Press, New York, 1966.
Branca, Daniela, *I romanzi italiani di Tristano e la Tavola Ritonda*, Olschki, Firenze, 1968.
D'Agostino, Alfonso, *La prosa delle Origini e del Duecento*, în „ Ciociola", 2001, pp. 91-135.
Gutiérrez García, Santiago & Lorenzo Gradín, Pilar, *A literatura artúrica en Galicia e Portugal na Idade Media*, Universidade, Servicio de Publicacións e Intercambio Cientifico, Santiago de Compostela, 2001.
Faral, Edmond, *La Légende Arthurienne. Études et Documents*, 3 vol., Champion, Paris, 1929.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Frappier, Jean, *The Vulgate Cycle*, în *Arthurian Literature in the Middle Ages*, ed. Loomis, Roger, XVII/3, 1959, pp. 535-554.
Frappier, Jean, *Étude sur la Mort le roi Artu*, seconde édition revue et augmentée, Droz, Genève, 1968.
Frâncu, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009.
Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Polirom, Iași, 1999.
Laranjinha, Ana Sofia, *Artur, Tristão e o Graal. A Escrita Romancesca no Ciclo do Pseudo-Boron*, Estratégias Criativas, Porto, 2010.
Lot, Ferdinand, *Étude sur le Lancelot en Prose*, Champion, Paris, 1918.
Lucía Megías, José Manuel, *Literatura Caballeresca Catalana: de los Testimonios a la Interpretación (un Ensayo de Crítica Ecdótica)*, în „Caplletra (Revista Internacional de Filologia)", 39, Tardor, 2005, pp. 231-256". Disponibil la adresa electronică: http://eprints.ucm.es/6514/1/2005Literatura_caballeresca_catalana_(Caplletra).pdf. (12. X.2015)
Matarasso, Pauline, *The Redemption of Chivalry. A study of the Queste del Saint Graal*, Droz, Genève, 1979.
Miranda, José Carlos Ribeiro, *A Demanda do Santo Graal e o Ciclo Arturiano da Vulgata*, Granito, Porto, 1998.
Nunes, Freire Irene (ed.), *Introdução*, în *A Demanda do Santo Graal*, 2.ª ed. rev., Imprensa Nacional-Casa da Moeda, Lisboa, 2005, pp. 7-8.
Ponceau, Jean-Paul (ed.), *Introduction*, în *L'Estoire del Saint Graal*, 2 vol., Ed. Honoré Champion, Paris, 1997.
Rossi, Luciano, *A Literatura Novelística na Idade Média*, trad. Carlos Moura, Instituto de Cultura Portuguesa – Biblioteca Breve, Lisboa, 1979.
Séguy, Mireille, *Les romans du Graal ou le signe imaginé*, Honoré Champion, Paris, 2001, pp. 141-433.
Silva, Rafaela, *Da Bíblia à Estória do Santo Graal. Os sonhos dos eleitos*, Faculdade de Letras da Universidade do Porto, 2008.
Silva, Rafaela, *Lancelot na contra-luz do rei David*, în *Seminário Medieval 2009-2011*, Estratégias Criativas, Porto, 2011, pp. 71-94.
Stanesco, Michel&Zink, Michel, *Histoire européenne du roman médiéval*, PUF, Paris, 1992.
Tagliani, R., *Una prospettiva veneziana per il «Tristano Corsiniano»*, în «Medioevo Romanzo», XXXII (2008), pp. 303-332.
Valette, Jean-René, *La Pensée du Graal. Fiction littéraire et théologie (XIIe-XIIIe siècle)*, Champion, Paris, 2008.
Voicu, Mihaela, *Sommes romanesques et avènement de la prose: Cycle du Lancelot-Graal*, în *La littérature française du Moyen Âge Xe-Xve siècles. Présentation et choix de textes*, 2002. Disponibil la adresa electronică http://ebooks.unibuc.ro/lls/MihaelaVoicu-LaLiterature/INDEX.htm.htm (30.X.2015).

Dicționare

Ciorănescu, Alexandru, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Editura Saeculum I. O., Bucureşti, 2002.
Magne, Augusto, *A Demanda do Sancto Graal*, vol. III, *Glossário*, Imprensa Nacional, Rio de Janeiro, 1944.

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)

Moreno, Augusto, *Dicionário Complementar da Língua Portuguesa (ortoépico, ortográfico e etimológico) com um Glossário de Arcaísmos e uma lista das principais locuções estrangeiras aplicáveis em português*, Editora Educação Nacional de Adolfo Machado, Porto, 1948.

Vasconcelos, Carolina Michaëlis de, *Glossario do Cancioneiro da Ajuda*, Livraria Clássica Editora, Lisboa, 1921.

Surse electronice

http://www.ucc.ie/celt/online/T100028/

http://www.lancelot-project.pitt.edu/LG-web/L-G-Text-Eds.html

http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/index_po.html

http://www.tlion.it/index.php?op=browse&type=opera&filter=volg&lang=it

BDD-A24848 © 2015 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 01:25:57 UTC)